СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXV. Ч. 106. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 12-го ТРАВНЯ 1978 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 12, 1978 No. 106. VOL. LXXXV.

Цієї суботи і неділі відзначать на Союзівці 35-річчя створення Української Дивізії

Союзівка. Кергонксон. (О. Л-ий) — Цієї суботи й неділі, 13-го і 14-го травня 1978 р., оселя УНС Союзівка відкриває свої гостинні приміщення й просторі терени для особливої цілі — центральних ювілейних відзначень 35-річчя створення у 1943 р. Української Дивізії, першої й одинокої української регулярної збройної сили в часі Другої світової війни.

Цими центральними відзначеннями на Союзівці Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії та Крайові Управи Братства ЗСА й Канади започатковують цьогорічні ювілейні відзначування у цілому вільному світі створення Української Дивізії як подумано зо зв'язку української армії в часі Другої світової війни із метою продовжувати збройну боротьбу у ланцюгу українських визвольних змагань за відновлення української державности. Рівночасно Головна Управа Братства та Крайові Управи заохочують поодинокі Станиці на місцях відзначити річницю цієї важливої події в історії наших визвольних змагань окремо по своїх осередках та у міру місцевих обставин.

Святкування на Союзівці почнуться в суботу, 13-го травня, о год. 2-ій по полудні, поширеним ювілейним пленарним засіданням Головної Управи Братства 1. УД УНА з участю представників Крайових Управ ЗСА й Канади та поодиноких Станиць Братства.

Ввечері того ж дня о год. 6-ій відбудеться Ювілейний Бенкет з участю представників комбатантських та громадських організацій. Свято відкриє голова Головної Управи Братства д-р Роман Дражньовський, а після Дивізійного Апелю святочне слово виголосить кол. довголітній голова Головної Управи, редактор єдиного українського вояцького журналу „Вісті комбатанта", д-р Мирослав Малецький з Торонта, Канада.

У мистецькій програмі в оформленні Ореста „Гого"-Слупчинського виступлять Марія Ясінська-Мурована, сопрано, та дивізійні мистецькі сили — бас-баритон бандурист Володимир Мота із Монтреалю, піяніст Тарас Логуш та Капеля Бандуристів і Хор при Станиці Братства 1. УД УНА в Нюарку під керівництвом О. Головацького і В. Юркевича, як також надійна декляматорка Мотря Слупчинська, донька дивізійника.

Після бенкету відбудуться вояцькі вечерниці до гри оркестри „Дніпро" Олександра Строцького під аранджуванням Ярослава Палатайка з Філядельфії та Ореста „Гога"-Слупчинського з Ню Йорку.

В неділю, 14-го травня, учасники святкувань зорганізованим маршом із прапорами перейдуть до новозбудованої церкви на Союзівці на Службу Божу в наміренні Українського Народу й Війська та на Панахиду за поляглих і померлих вояків Української Дивізії.

В часі святкувань будуть відкриті виставки видань Братства, картин та знімок з часу 1943-47 рр.

Увесь дохід із свята призначений на видання історії Української Дивізії.

Всі зголошення учасників та представників товариств й організацій слід пересилати безпосередньо на адресу Союзівки.

Четвертий Український Фестиваль Ню Джерзі відбудеться 3-го червня

Вілліям Смит, голова Ню Джерзі Гайвей Авториті (перший справа), переглядає програму четвертого Українського Фестивалю з п-і Ромою Приймою-Богачевською та інж. Михайлом Чайківським після офіційного проголошення цієї найбільшої української імпрези в стейті, яка відбудеться в суботу, 3-го червня, в Гарден Стейт Артс Центрі.

Нюарк. — Понад 3,000 квитків із загального числа 5,000 на четвертий з черги Український Фестиваль, який відбудеться в суботу, 3-го червня, в Гарден Стейт Артс Центрі в Голмдел, Н. Дж., вже були розпродані з початком цього тижня, повідомив Андрій Кейбіда, член фестивального комітету в заряді розпродажу квитків.

Організації, які зацікавлені в продажі ще деякої кількости квитків, а тим самим в заробітку одного доляра від квитка в числі 50 або більше, повинні негайно зголошуватися до А. Кейбіди, тел. (201) 763-1569, в справі замовлень. Кінцевим речинцем на розпродаж квитків за цією системою є середа, 24-го травня.

Уміжчасі фестивальний комітет, що його очолює інж. Михайло Чайківський, працює інтенсивно над різними аспектами цілоденної програми, початок якої намічений на 11-ту годину вранці. Виступи українських молодечих ансамблів, мистецькі виставки, покази ноші тощо заповнять денну частину фестивальної програми. Українські страви будуть в розпродажу під час цілого дня.

Велика мистецька програма, в рамках якої виступлять кращі українські артисти та хорові і танцювальні ансамблі, розпічнеться в 5-ій годині по полудні на великій сцені амфітеатру. Мистецьким оформленням програми займеться п-і Рома Прийма Богачевська при технічній допомозі Богдана Домарадського.

Вперше на українському фестивалі виступить бас Павло Плішка, передовий співак соліст Метрополітальної опери в Ню Йорку. Чоловічий хор „Прометей" з Філядельфії, під батутою Михайла Длябоги, дівочий хор „Веснівка" з Торонта під мистецьким керівництвом п-і Квітки Зорич-Кондрацької і вокалістка Ірина Вельгаш з Вініпегу заповнять вокальну частину програми.

Виконавцями українських народних і стилізованих танців будуть три ансамблі: „Гомін України" з Детройту під мистецьким керівництвом Іванни Драгівли-Кульчицької; балетна група Роми Прийми-Богачевської і нею підготовлений ансамбль, в склад якого входять кращі українські танцюристи і танцюристки з кількох сусідніх стейтів. Ці молоді виконавці вже кількакратно відбули спільні проби в Ню Йорку під керівництвом п-і Р. Прийми-Богачевської в підготові до виступу на фестивалі.

Фестиваль був офіційно проголошений під кінець минулого місяця комішенером Вілліямом Смитом, головою Ню Джерзі Гайвей Авториті, агенції, яка адмініструє Гарден Стейт Артс Центром. Відповідні повідомлення про цю найбільшу українську імпрезу в стейті вже появились в англомовній пресі і радіо. Фреквенція на трьох попередніх українських фестивалях в Артс Центрі, в числі понад 7,000 осіб, була найвищою з усіх етнічних імпрез того роду.

Фестивальний комітет пригадує, що вступ на денну частину програми — вільний. Рівнож доступ до розлогої паркувальної площі — безкоштовний. Крім квитків в амфітеатрі, до диспозиції є квитки на травнику, в ціні 2.50 дол. від особи. З цього підвищеного травника, який оточує амфітеатр, видно цілу сцену.

Гарден Стейт Артс Центер міститься при виїзді ч. 116 з Гарден Стейт Парквей.

СУПЕРЕЧНІ ВІСТКИ ПРО СМЕРТЬ ДРУЖИНИ АРКАДІЯ ШЕВЧЕНКА ВИКЛИКАЮТЬ ПІДОЗРІННЯ

Ню Йорк. — Як уже інформовано у вчорашньому виданні „Свободи", Леонгіна І. Шевченко, дружина совєтського дипломата українського роду Аркадія Н. Шевченка, який займав в Об'єднаних Націях високий пост заступника генерального секретаря для справ політики і Ради Безпеки та який місяць тому відмовився від повороту до Совєтського Союзу, подаючи за причину „розходження" зі совєтським урядом, померла непридодною смертю в Москві. Вістку про смерть Леонгіни Шевченко, яка стала подією дня поруч вістки про вбивство червоними терористами в Італії колишнього прем'єра Альда Моро, подав насамперед в Лондонській газеті „Ди Лондон Івнінг Ньюз" совєтський журналіст Віктор Луїз, якого вважається не тільки офіційним совєтським кореспондентом з дозволом друкувати свої матеріяли в західній пресі, але й за неофіційного речника совєтського уряду. Луїс писав, що Леонгіна Шевченко померла в своїм помешканні в Москві в понеділок, 10 травня, заживши надмірну дозу пастильок на спання. Коли ж представник пресового агентства Юнайтед Пресс Інтернешенел сконтактувався телефоном зі сином померлої, Геннадієм, високим урядовцем в совєтському міністерстві закордонних справ у Москві, той заявив, що його мати померла „природною смертю" в шпиталі. „Вона від довшого часу нездужала на серце та була в жахливому стані після відмови від повороту мого батька, і я думаю, що це її вбило" — заявив Геннадій Шевченко представникові західнього пресового агентства, додавши, що мати померла в шпиталі. Коли ж опісля кореспонденти спитали про це згаданого совєтського кореспондента Луїса і знову покликали телефоном Геннадія Шевченка в Москві, тоді Геннадій, потверджуючи повідомлення Луїса, що мати поповнила самогубство, заживши надмірну дозу пастильок на спання та що її труна знайдено в шафі. Геннадій Шевченко цим разом уже відмовився від будь-яких завваг щодо причин самогубства його матері, а свої попередні інформації вияснив тим, що він бажав „захистити ім'я моєї родини".

Дейвид Шиплер, кореспондент „Ню Йорк Таймсу" в Москві, в надрукованій в тому щоденнику з 11-го травня ц. р. обширній інформації про смерть 49-літньої Леонгіни Шевченко, пригадує ряд більше чи менше відомих інших фактів цієї драми, яка почалася 7-го квітня відмовою Аркадія Шевченка від повороту до Москви. День раніше його дружина Леонгіна відлетіла до Москви совєтським літаком, а на летовище її супроводили голова совєтської делегації до ОН Олег А. Трояновський та совєтський амбасадор у Вашінгтоні Анатолій Ф. Добринін, які опісля зустрілися з Аркадієм Шевченком в канцелярії його адвоката Гросса в Ню Йорку та намовляли Шевченка до повороту.

Після повідомлення про смерть Леонгіни Шевченко, її чоловік Аркадій за посередництвом адвоката Гросса склав заяву, в якій сказано: „Смерть моєї дружини була для мене великим ударом. Я навіть не мав нагоди говорити з нею після мого рішення зірвати зі совєтським урядом, бо — і я переконаний в цьому — вони змусили її до повороту до Москви. Моя дочка, яка має тільки 16 років, тепер позбавлена матері, але вона ще має батька і я робитиму все можливе, щоб вона могла приїхати і бути зі мною. Я прохаю Уряд ЗСА допомогти мені в цьому".

Згідно із заявою адвоката Гросса, Аркадій Шевченко перебуває тепер „в околиці Вашінгтону" у зв'язку з його старанням дістати право азилю в ЗСА.

В. ЧОРНОВІЛ ОБРАНИЙ НА ЧЛЕНА ГОЛЛЯНДСЬКОГО ПЕН-КЛЮБУ

Вячеслав Чорновіл

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — На своєму засіданні 22 квітня ц. р. голляндський ПЕН-Клюб вибрав своїм надзвичайним членом Вячеслава Чорновола, який тепер, після ув'язнення в Мордовських таборах, відбуває п'ятирічне заслання в Якутії (Якутська АССР, Ленинский р-н, пос. Чаппанда, ул. Октябрская 16). Чорновола відзначено за його публіцистичну творчість, яка, як відомо, є перекладена на чужі мови. Слід згадати, що вже раніше в члени різних чужинецьких ПЕН-Клюбів були вибрані М. Руденко, В. Стус, М. Осадчий і Д. Шумук. Політичні в'язні, які стають членами ПЕН-Клюбів, користуються їх опікою. Керівники тих організацій надсилають в'язням листи, роблять заходи для їх звільнення і т. п.

З Києва знову наспіла вістка, що т. зв. покаяння Гелія Снєгірьова, яке було опубліковане в київській газеті „Культура і Життя" з 2 квітня ц. р., було зфабриковане після того, як йому зроблено операцію опуху спинного мозку. Стан здоров'я Снєгірьова не покращав, так, що його оперували вдруге минулого місяця.

Про Івана Світличного є вістка, що він уже чотири місяці важко хворий і перебуває в лікарні. В травні ц. р. Світличному кінчається строк в Пермському таборі. Його ще чекає п'ятирічне заслання.

Степана Сапеляка, який вже відбув п'ятирічне ув'язнення в Пермському таборі, перевезли в київні на заслання до Хабаровська.

Петро Вінс, член Української Гельсінкської групи, якого засудили на один рік за т. зв. дармоїдство, вніс касацію, яку має розглядати київський суд ще цього місяця.

Зіновія Красівського, засудженого ще в 1967 році на 12 років ув'язнення за здогадну приналежність до Українського Національного Фронту, перевезли до психіятричної лікарні в Кульпарковi б. Львова.

Совєтський пропаґандист напастує міністра Кафіка

Київська газета „Радянська Україна" помістила у числі з 28-го квітня ц. р. довшу статтю В. Тимофійчука, присвячену діяльності канадського міністра багатокультурности в уряді прем'єр-міністра Еліота-Трудо, Нормана Кафіка, відомого читачам „Свободи" з його виступів на Конгресі КУК й на інших більших українських імпрезах. Міністер Кафік, син українського емігранта із Заліщик та матері ірляндки, хоч не був активний в українському зорганізованому житті, але вдержував приватно зв'язки з Владикою Ізидором Борецьким, о. митратом Філевичем, д-ром Кушпетою та іншими і ввесь час цікавився українськими справами і життям українських поселенців в Канаді. Прем'єр Трудо, номінуючи Н. Кафіка на міністра багатокультурности 16-го вересня 1977 року, висловив тоді переконання, що міністер Кафік „внесе до уряду багато нового динамізму й енергії".

Міністер Норман Кафік

Все почалося від Белграду, другої фази Европейської Конференції для справ безпеки і співробітництва, у якій взяли участь міністер Кафік, сенатор Павло Юзик і багато інших канадців, які, головно в останніх тижнях тривання Конференції, коли рішалася доля кінцевого комунікату, до якого совєти не погоджувалися включити справи оборони людських прав, гостро виступали із засудом совєтського поступування та натаврували Совєтський Союз і інші комуністичні країни за непошанування прав людини і Гельсінкської угоди в загальному. Совєтський пропагандист Тимофійчук тако почитає свій напад на міністра Кафіка від Белграду. Він каже, що, мовляв, тільки Совєтський Союз й інші країни „соціялістичної співдружности" є за скріплення миру і за виконання постанов Гельсінкської Конференції, але їм в цьому перешкоджають „войовничі імперіялістичні кола" і „світова реакція", які втручаються у внутрішні справи соціялістичних країн, „тягнуть нас до часів холодної війни", до конфронтації тощо. „Останнім часом, — пише совєтський пропагандист, — на цій неблагородній ниві подвизається пан Норман Кафік, призначений недавно міністром в уряді Канади. Замість того, щоб присвятити свої сили і енергію соціяльно-культурному розвитку етнічних груп, що живуть у країні, як це належало б йому робити за посадою, він захопився зовсім іншими, далекими від інтерес в канадців справами", — каже совєтський автор. Після такого введення Тимофійчук пригадує Кафікові його виступи в Белграді в обороні прав людини, захист ним „політичних одщепенців", яких, мовляв, засуджено за „кримінальні злочини"; виступи на „антирадянських збіговисках українських націоналістів", зокрема на XII Конгресі КУК, 60-річчю Української Національної Революції в Торонті спільно з д-ром А. Бедрієм, редактором „Гомону України", та на інших імпрезах, на яких він, як каже Тимофійчук, „закликав виступати на захист України". Свою статтю в „Радянській Україні" Тимофійчук закінчує поученням міністра Кафіка, кажучи, що він вибрав неблагородну ролю і цією діяльністю він не підвищить, а навпаки, понизить свій авторитет, бо толошені ним ідеї йдуть, мовляв, у розріз з інтересами народів, в тому числі канадського.

Українці в Чікаґо на телевізійних передачах

Чікаго, Ілл. (ЛуК-а). — В неділю, 29 квітня ц. р., о год. 10:30 вечора, зразу після новинок у 10-ій годині на руслі ч. 2, на популярній в Чікаго та довколишніх містечках програмі „Two-on-Two", яку ведуть назміну Волтер Джекобсон, Бил Кртис та Морт Крим, численні глядачі мали нагоду побачити танцювальний Ансамбль парафії свв. Володимира і Ольги при праці.

Згадана телевізійна програма спеціялізується в тому, що для своїх глядачів вона вишукує і підбирає цікаві події, різноманітні ситуації, різні людські зайняття та осяги, чи просто важливі і цікаві епізоди з життя людей та передає їх як інформаційний матеріял з відповідними коментарями, вияснениями та ілюстраціями.

В неділю, 29-го квітня, на самий Великдень, за старим календарем, ця програма познайомила своїх глядачів із працею танцювального Ансамблю парафії свв. Володимира і Ольги в Чікаго. Цей Ансамбль веде відомий в Чікаго балетмайстер Любо Цепинський.

Під час праці над танком „Гопак" на тлі поодиноких кроків цього танку, коментатор Джекобсон зробив багато позитивних завваг про українців взагалі, а між його завваґами було твердження, що для українців, а зокрема молоді, „диско" є на другому місці після їх народніх танків. Вплетені в програму були завваги молодих танцюристів, що український танець — це для них ідентифікація з українством, що вони танцюють з любови до своєї української Батьківщини, що для них український танок — це спосіб виявити себе як українці серед своєго американського довкілля.

Джекобсон згадав, що українська молодь приходить до праці по самодіяльних гуртках, що підкреслили самі танцюристи, кажучи, що для них праця гуртом в танцювальному ансамблі багато цікавіша, ніж час, проведений на вулиці.

Це, мабуть, перший раз в Чікаго глядачі могли побачити наскрізь позитивне насвітлення одного сегменту українського життя, в цьому випадку — молоді, яка працює в танцювальному Ансамблі парафії свв. Володимира і Ольги. Важливе й те, що ця передача була зроблена з ініціятиви самої програми „Two-on-Two".

День перед тим, а це було в суботу, на передачі новинок о год. 10-ій вечора на руслі ч. 9 був показаний сегмент свячення пасок біля собору свв. Володимира і Ольги. Так то українська громада в Чікаго на протязі двох днів дістала широкий розголос серед своїх співжителів.

КОНЦЕРТ ВИЗНАЧНИХ УЧНІВ УМІ

Ню Йорк, Н. Й. — В неділю, 14-го травня ц. р., о год. 5-ій по полудні тут в приміщенні Українського Інституту Америки відбудеться концерт визначних учнів Українського Музичного Інституту. Виступатимуть учні професорів М. Байлової, Т. Богданської, Д. Каранович, Г. Клим, Г. Мирошниченко, Л. Струтинської, К. Чічки-Андрієнко.

Ґібсон переобраний на посадника Нюарку, Міллер на посадника Ірвінґтону

Трентон. — У міських виборах у стейті Ню Джерзі, які відбулися у четвер, 9-го травня, демократичний посадник Нюарку, Кеннет Ґібсон, був переобраний на третю каденцію, здобуваючи 70 відсотків голосів і перемагаючи 5-ох суперників. Ґібсон, який в 1970-му році став першим негритянським посадником цього найбільшого міста в Ню Джерзі, є по фаху інженером. Він базував свою виборчу кампанію на його спроможності привернути Нюаркові порівняльну стабільність після расових заворушень, які потрясли містом в 1967-му році. Ґібсона, колишнього президента Ради посадників ЗСА, підтримала не тільки негритянська громада, але теж інші етнічні групи та бизнесовий сектор. У Нюарку живе багато українців.

У сусіднім Ірвінґтоні республіканського посадника Роберта Міллера переобрано на другу каденцію. Він здобув 5,492 голоси і не мав ні одного суперника. В Ірвінґтоні теж мешкає багато українців.

Минулого вівтірка вибори відбулись у 27-ох містах і містечках Ню Джерзі. Вибори Патерсону переобрали на посадника республіканця Лоренса Креймера, який здобув два рази більше голосів від найближчого суперника Томаса Руні.

У Трентоні, столиці Ню Джерзі, найбільше голосів одержав демократичний посадник Артур Голланд, але з уваги на те, що він не здобув 50 відсотків голосів, 13-го червня відбудуться додаткові вибори, в яких суперником Голланда буде Джон Сипріяно, дотеперішній президент Міської Ради, який у вівтіркових виборах здобув друге місце.

У Байонні переміг посадник Денис Коллінс, який мав трьох суперників, але виграв подавляючою кількістю голосів.

ЗСА і СССР погодились щодо заборони хемічної зброї

Женева. — Делеґації ЗСА і Совєтського Союзу у вівторок, 9-го травня, повідомили учасників Міжнародної конференції для справ роззброєння, що дійшли до порозуміння щодо заборони хемічної зброї, але ще існують розбіжності відносно найкращих способів перевірювати, чи котрась із держав не порушує цього договору.

У спільній заяві, яку учасникам конференції відчитав Віктор Ліхачов, голова совєтської делегації, ЗСА і Совєтський Союз заявили, що продовжуватимуть всі зусилля, щоб остаточний договір щодо заборони хемічної зброї був виготовлений у якнайближчому майбутньому.

Конференція в Женеві незабаром припинить свої наради на кілька тижнів, бо представники країн світу плянують взяти участь у спеціяльній сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй для справ роззброєння, яка починається в Ню Йорку 23 травня.

Китайці залишають В'єтнам

Ганой, В'єтнам. — Пресове агенство Френс Пресс інформує, що тисячі в'єтнамців китайського походження виявили бажання повернутися на батьківщину після того, як почули промову міністра внутрішніх справ Китайської Народної Республіки, який заявив кореспондентам минулого тижня, що Китай не ставитиме жадних перешкод тим особам, які бажають повернутися на батьківщину і не вимагатиме від них жадних заяв льояльности до теперішнього уряду. Також в'єтнамські чинники виявили свою готовість допомогти китайцям повернутись на батьківщину. Ксуан Тю, член Центрального Комітету Комуністичної партії В'єтнаму, заявив, що китайці потребують тільки зголоситися до відповідних урядів, а всі формальности полагодять еміграційні чинники. У В'єтнамі перебуває тепер біля 1,2 мільйона китайців.

ПОМЕР СВ. П. О. ПРОТОПРЕСВІТЕР П. ФАЛЬКО

З Бавнд Бруку повідомляють, що там в середу, 10-го травня 1978 р., помер на 82-му році життя, після довгої і тяжкої недуги св. п. о протопресвітер Павел Фалько, бувший заступник настоятеля церкви-пам'ятника св. Андрія Первозваного в Бавнд Бруку.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Небезпечна торгівля

Минулого тижня Департамент торгівлі повідомив фірму Дедалус Ентерпрайзес із Мічігену, що вона не може продавати комуністичному Китаєві інструменти для геологічних дослідів, бо ті інструменти спроможні виявляти не тільки поклади вугілля і нафтової ропи, але також можуть бути використані для військових цілей.

Треба вітати рішення Департаменту торгівлі, що не послухав аргументів президента згаданої фірми, який твердив, що червоний Китай таки повинен одержати ці інструменти, вартости 2.8 мільйона долярів, бо, мовляв, китайські чинники запевнили його, що інструменти будуть вживані тільки для геологічних дослідів, а не для військових цілей.

Справа з геологічним приладдям — це тільки один приклад досить скомплікованого питання: чи повинна Америка продавати червоному Китаєві таку машинерію, як компютори, радари і т п., тобто інструменти, які можна використовувати однаково для мирних, як теж і для воєнних цілей?

Противники продажу такої „оборонної технології'' Пекінові твердять, що такий продаж не тільки небезпечний з уваги на те, що Китайська Народна Республіка — це комуністична держава, отже потенційний ворог Америки, але також тому, що продаж може спричинитися до того, що Совєтський Союз, теперішній запеклий ворог червоного Китаю, може у відплату зайняти ще більш негнучке становище у зв'язках із ЗСА, зокрема відносно нового договору в справі обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ II), а також може дійти до загального погіршення у відносинах між Москвою та Вашінгтоном. У додатку, противники вважають, що продаж компюторів, радарів, геологічних інструментів і т. д. Пекінові спричинився б до загострення ворожнечі між Совєтським Союзом і Китаєм, а це — твердять вони — створило б поважну загрозу для світового миру.

Натомість прихильники твердять, що цей продаж, як і загальне поліпшення у відносинах між Вашінгтоном і Пекіном можуть мати корисні для ЗСА наслідки, бо можуть скріпити позицію Америки під час будь-яких переговорів із Совєтським Союзом і також — твердять вони — мілітарно сильніший Китай може зменшити небезпеку для світового миру з боку Совєтського Союзу.

Отже виглядало б, що частинну рацію мають і прихильники і противники продажу „оборонної технології'' Пекінові. Однак, переконливим аргументом проти продажу є те, що Китай — це, як сказано, комуністична держава, ідеологія якої цілком протилежна до демократичних принципів Америки та інших держав вільного світу, і можна з певністю твердити, що Пекін, якщо тепер не потребував би допомоги проти Москви, то й зі свого боку робив би все можливе, щоб послабити вільний світ, зокрема Америку, з остаточною метою знищити демократичний бльок. Комунізм по суті імперіялістичний, без уваги на те, чий він: російський, китайський, чи камбоджський. В додатку, немає жадного запевнення, що комуністичний Китай і Совєтський Союз із сьогоднішніх ворогів не стануть завтра приятелями, як були в минулому. Тоді ЗСА і союзники мали б до діла з двома комуністичними потугами, які діяли б спільно проти інтересів вільного світу і цілого людства, а ще до того Китай завдячував би свою військову силу саме допомозі з боку Америки.

Отже, продаж компюторів, радарів і т. п. комуністичному Китаєві представляв би собою дуже небезпечну торгівлю і тому уряд ЗСА не повинен відступити від становища, яке зайняв Департамент торгівлі відносно продажу Пекінові геологічних інструментів.

Заарештований здогадний шпигун заперечує свою вину

Александрія, Вірджінія. — Роналд Л. Гомфрі, колишній працівник Інформаційної Агенції ЗСА, у вівторок, 9-го травня, на судовій розправі заперечив закиди проти нього, що він брав участь у шпигунській діяльності на користь комуністичному В'єтнаму, заявляючи, що він „гордий і льояльний американець'', хоча признається, що передав в'єтнамцеві Дейвидові Труонгові, який теж оскаржений у шпигунстві, деякі „конфіденційні документи''.

Остап Тарнавський

ОСНОВНЕ ПРАВО

Намагання Москви увести до нової конституції постанову про заміну урядової мови у Грузії з грузинської на російську зустрілось у Грузії з демонстративним протестом, у висліді чого режим мусів залишити надалі грузинську мову урядовою у Грузії. Це велика перемога грузинів, а рівночасно важливий акт у плянованій розв'язці національного питання у Совєтському Союзі.

Як відомо, совєтський режим вважає національне питання залишком буржуазної ідеології, що її витвором був націоналізм, і проповідує, що з перемогою соціялізму ліквідовано нерівність націй і відносини між націями побудовані на принципах інтернаціоналізму, а національне питання дістає своє остаточне вирішення. Як це вирішення виглядає, вказує наглядно пропонована заміна національної урядової мови на російську, що її підсуває режим, як ознаку оцього „соціялістичного інтернаціоналізму''. Відважний виступ грузинів в обороні рідної мови ставить опір цьому плянові русифікації під видом соціялістичного інтернаціоналізму та й пригадує, що — наперекір усім твердженням большевицьких ідеологів із Леніном у проводі — перемога соціялізму зовсім не ліквідує національне питання. Після проби у Грузії, Москва вже не мала відваги запропонувати такої ж зміни урядової мови на російську ні у Вірменії, ні в Азербайджані та й у нових конституціях залишилась урядовою вірменська мова для Вірменії й азербайджанська для Азербайджану.

Перемога національної мови у Грузії, як теж і в Азербайджані та Вірменії, це перемога національностей у Совєтському Союзі за свої права. Право затримати свою рідну мову з визначенням її урядовою в конституції — це основне право кожного народу, що входить у склад Совєтського Союзу. Про це право не було розмови на Конференції в Београді. Хоч і був поставлений натиск на оборону людських прав на цій конференції, то в дійсності навіть не подано точного визначення людських прав. Для демократичного світу — це право на особисту свободу, свободу думки і сумління, свободу вільного вияву думки і її поширювання. Такого права не можуть мати громадяни у тоталітарній державі. Такого права не мають також і громадяни відсталих країн, де вся увага населення звернена на матеріяльне проіснування. Для таких суспільств право на працю і заробіток, соціяльне забезпечення і медична опіка важливіші за політичні права. Совєтський Союз ставив наголос на конференції у Београді саме на ці соціяльні права, визнаючи навіть за цими відсталими країнами право на національне самовизначення із властивим діялектичним вияснениям, що соціяльний гніт тісно переплітається із гнітом національним.

Не має цього зрозуміння для національних аспірацій народів Совєтського Союзу, що — за статистичними даними — перевищають вже чисельно росіян у цій новітній російській імперії. Історія показує, що Росія ніколи не втішалась розцвітом політичних прав, свободою думки і сумління. Шовіністичноненависницька була завжди політика російської імперії у відношенні до підкорених народів. Валуєвський циркуляр 1863 року із забороною друкування українською мовою та Емський указ 1876 року про заборону українського друкованого слова взагалі і заборону вистав та імпрез українською мовою показують наглядно, що імперіяльна політика Росії плянувала повне знищення окремих народів і націй і повне злиття їх — як це поетично назвав співець імперіяльної Росії Пушкін — у російському морі. Теперішній режим у Москві більше рафінований. Він не забороняє національних мов, але облудною теорією про „соціялістичний інтернаціоналізм'', використовуючи всі засоби централізованої, тоталітарної, спертої на поліційний контролі системі, плянує повне заникнення націй.

В такій ситуації всі розмови про людські права в Совєтському Союзі треба ставити в іншій площині. Про які політичні права може говорити поневолений нарід, приречений ворожим режимом на повну загладу! А в такому становищі є тепер український нарід. Відібрати народові його мову — це значить вирвати у нього його душу, його національну ідентичність, приректи його до смерти. Непотрібно ідеалістичного визначення мови, як душі народу, оцього божественного дару, що робить людину людиною. Хай говорить матеріяліст Людвік Фоєрбах, що може мати більший послух у вихованих на матеріялізмі громадян Совєтського Союзу. А Фоєрбах заявив, що мова-слово робить людину вільною. Якщо хтось не вміє себе висловити — говорив цей мислитель — то він раб. Саме говорення — це акт свободи, саме слово — це свобода. Тільки рідна мова дає людині свободу виявити себе в усій завершености повної людської істоти, ідентифікувати себе в суспільстві рідного народу, з його усім духовим багатством і в історичній перспективі.

Українська мова — це та цінність, що на її захист станули українські дисиденти, всі ті українці, що в них заговорило українське сумління. Василь Симоненко поставив мову понад усі вартости цього світу, вимагаючи, щоб мовчали потуги світу, коли він говорить рідною мовою із своєю батьківщиною. В обороні рідної мови проти русифікації, що її переводить підступно російський старший брат під програмою соціялістичного інтернаціоналізму, написав свій головний твір сучасний український Еразм з Роттердаму — Іван Дзюба. За оборону рідної мови караються у тюрмах і на засланні українські дисиденти.

Мова — це найбільший скарб народу. Державними стають тепер мови африканських народів, які ще донедавна не мали навіть азбуки. Населення Квебеку — поселенці, що прибули з Европи, поставили тепер французьку мову, мову своїх батьків, як основну вимогу до повної незалежности, і це тоді, коли французька мова є другою мовою в Канаді, цією мовою писані закони, цією мовою, як другою урядовою, говорять у канадському парляменті. Старовинна мова еврейська, що вже була зрозумілою тільки для книжників, стала тепер державною мовою Ізраїля та обов'язковою у всіх школах та урядах цієї молодої держави. А українська мова — мова п'ятдесятмільйонового народу, що репрезентований в Об'єднаних Націях, що має за собою тисячолітню історію, що рахується одним із найдавніших народів старої Европи? Ми не запитуємо, чи говорять цією мовою у совєтському парляменті, у Верховній Раді, у Москві, як говорять французькою мовою у канадському парляменті, у столиці Канади. Але чи говорять цією мовою в урядах в Україні? Чи справді є це урядова мова в Україні? Ось читаємо у пресі, що відкриття з'їзду комсомолу у Києві відбулось у російській мові. Не було би це так досадно, бо можна б пояснювати — чужа накинена організація й добре, що її ведуть у російській мові, якби не пояснення предсідника, що вживає російської мови тому, щоб усі його розуміли. В Україні, у столиці України, у найстарішому українському місті треба говорити російською мовою, щоби „всі розуміли''. А, чейже, навіть усі чужинці, включно з росіянами, які насунули на Україну, повинні на українській землі говорити українською мовою.

За які ж більші права змагатися українському народові, коли немає оцього основного права — права говорити рідною мовою, віками виплеканою мовою батьків, що перенесли її, як скарб, почерез

(Закінчення на ст. 3-ій)

Степан Куропась

ПЕРЕД З'ЇЗДОМ СЕНЬЙОРІВ УНС

Вже четвертий раз зійдуться сеньйори УНСоюзу на Союзівці, щоби радитися, що дальше робити відносно Організації Сеньйорів і Дому, в якому деякі з них думають проживати серед української атмосфери до часу, доки їм призначено. УНСоюз інтересується долею старших громадян, тому покликав до життя Комісію для справ сеньйорів, зложену з почесних членів Головного Уряду, а саме: Романа Слободяна, д-ра Я. Падоха, д-ра В. Ґалана, Миколи Давискиби, В. Дідика, І. Іванчука, М. Демидчук і автора цієї статті. Один з них, Микола Давискиба, недавно помер, д-р В. Ґалан і Р. Слободян нездужають, д-р Ґалан не бере участи у з'їздах сеньйорів, а Роман Слободян з'їзду не минає, та ще й дає 25 дол. кожного року на потреби з'їзду.

Лишається п'ятка, яка мобілізує сеньйорів, скликає їх на з'їзди. Сеньйори створили, для допомоги Комісії УНСоюзу, окрему організацію з осідком у Ню Йорку, яку очолює д-р В. Савчак, а секретарює і касирує а обох мовах Марія Кушнір Бурбела.

УНСоюз устами головного предсідника Йосипа Лисогора заявив, що як збереться 150 людей, охочих жити на Союзівці, то до півтора року буде збудований на Союзівці Дім Сеньйорів. На з'їзді довідаємося, коли УНСоюз вніс подання до федеральних властей з просьбою про фонди і коли уряд відкинув таку просьбу. Довідаємося теж, чи УНСоюз думає внести нову просьбу, і взагалі які дальші пляни має УНСоюз. В касі УН Союзу є 10 мільйонів долярів резерви, то чи не можна б з тих грошей будувати? Треба знати, чи УНСоюз буде дійсно працювати згідно з гаслом — у пошані до старших. Сеньйори не хочуть ласки, хочуть опіки УНСоюзу, згідно зі статутом. Сеньйори розуміють, що Союз не може роздавати грошей, але гроші на Дім Сеньйорів повернуться чиншом і новими членами родин сеньйорів, які мають внуків і правнуків, і всіх тих ще ненароджених. Це не фантазія, бо Доми Сеньйорів вже існують давно у норвежців, шведів, жидів, німців, навіть у арабів. Замало є голосити „в пошані до піонерів'', треба пляну і доброї волі, а найважливіше — треба робити. А як УНСоюз не може, чи не хоче зайнятися справою сеньйорів, то теж треба їм знати. Зближається Конвенція УНСоюзу, яка теж мусить в тій справі сказати своє слово. Тому голоситься та приїжджайте на З'їзд. У „Свободі'' і „Українському Тижневику'' подається оголошення з програмою.

Крім ділових нарад, крім викладів лікарів і архітектів, буде теж розвагова програма з бенкетом в четвер, 8-го червня. З'їзд зачнеться — зараз по Службі Божій у місцевій церкві — реєстрацією і обідом. Так званий „Велком найт'' в неділю, 4-го червня, зачнеться з музикою і танком — якщо, очевидно, хто зможе і матиме з ким йти в танець. Треба З'їзд зачати навесело і навесело кінчати в п'ятницю, 9-го червня. Отже, до побачення на Союзівці на З'їзді.

Проситься всіх ветеранів Української Армії голоситися до пані Бурбели, ділової секретарки, бо для них буде влаштована спеціяльне прийняття зараз по Службі Божій в неділю, 4 червня.

Лука Луців

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

Віра Ворскло. ЛАДА. Поезії. Накладом автора. Торонто, 1977, ст. 496. Обкладинка мистця Богдана Стебельського.

Читачі „Свободи'', здається мені, не зустрічали на сторінках цього щоденника прізвища відомої поетки Віри Ворскло, яка виступає вже з другою книжкою своїх поезій, бо першу, під заголовком „Листи без адреси'', вона видала в 1967 році і дістала була за неї дуже прихильну критику авторів, які розуміються на поезії (Ігоря Шанковського у „Визвольному Шляху'', Ю. Лавріненка в „Новому Шляху'', Лариси Мурович в „Канадському Фармері'' і Ю. Буряківця в ульмівських „Вістях''). Яр Славутич в розвідці „Українська поезія в Канаді'' („Західньоканадський Збірник'', частина друга, Едмонтон, 1975) бачить у Віри Ворскло „непересічний поетичний хист'' і пише про неї так: „Без перебільшення можна сказати, що В. Ворскло — найбільш талановита українська поетка в Канаді. Здається, в цьому ніхто не сумнівається''.

Яр Славутич проаналізував поезії першої збірки Віри Ворскло, як він сам пише, на основі „поетикальних засобів'' і знайшов між ними „верховинні'', „низовинні'' та „середні''. Ці останні, писав Славутич, „заслуговують на те, щоб їх якнайбільше читав масовий читач''. Між „низинними'' поезіями знаходив Славутич такі, які „беруть за серце''. Це підкреслювали й інші критики творчости Віри Ворскло.

Ми довше згадали про оцінку поетки Яром Славутичем, який писав, що „до авторів треба ставити великі вимоги, але до талановитих треба ставити — подвійні''. Славутич продовжував, що Ворскло могла б стати „визначною поеткою... якщо буде послідовно самовдосконалюватись і шліфувати свої твори, а також дбати про чистоту української мови''.

Як ми вище наводили, Славутич оцінював вірші В. Ворскло на основі поетичних засобів, якими поетка користувалась в своїх поезіях. Він хвалив її небанальні рими, епітети, порівняння й метафори та захоплювався її оксиморами, це значить, поетичними засобами, коли поєднуються контрастні між собою поняття, які логічно виключають одне одного, наприклад: живий труп, дзвінка тиша, гірка радість. У В. Ворскло: „жива смерть'', „німий крик'' в поезії „Скеля''.

Нова книга поезій В. Ворскло „Лада'' свідчить про те, що поетка не послухала порад Яра Славутича, який не любив у першій збірці „Листи без адреси'' дієслівних рим та тільки приблизних (неповних) асонансів. Авторка в книзі „Лада'' вмістила 474 поезії на 470 сторінках більшого формату, і тому „Ладу'' можна б назвати поетичною енциклопедією з огляду на різноманітний зміст, який може зацікавити ширшого читача, що все ж таки цікавиться українською культурою в найширшому розумінні цього поняття, отже і українською літературою.

Сама авторка пише, що її вірші „мали б бути цікаві для пересічного читача і для науковця-дослідника, бо в них є спроба шукати істину''.

В книзі є кілька поезій про „Ладу''.

Ось початок однієї:

Лада — весела богиня
Радости, співу, краси,
Прийде, то зразу
загинуть
Сили зими навісні.

Авторка немов відповідає критикові Я. Славутичеві, пишучи, що

Суть поезії не в римах,
Не в блискучих образах,
А в умінні суть незриму
Слів радаром показать

— — — — — — — — — — —

Образ — тільки символ
мови,
Рима й ритм — це пульс
подій.
Думка є душею слова,
Думка — це прожектор
дій.

Поетка обороняє творчість О. Олеся, якого недоцінювали неоклясики, бо не знаходили в нього сонетів.

Ось беру пісні Олеся:
І співа моя земля, —
І мені чомусь
здається, —
Чую пісню солов'я.

В. Ворскло любить „немодерного для декого сьогодні Шевченка, який писав „для доби'' і „про свою добу'', писав „для народніх мас'', тому

Не критикуй його
сьогодні,

(Закінчення на ст. 3-ій)

Володимир Янів

МЕТА Й ЗАВДАННЯ ЕКЗИЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ У НАШІ ЧАСИ

(На конкретнім прикладі УВУ — на історичному тлі)

(4)

Зворотний пункт заповідається в 1963 р. Це саме тоді загальне господарське положення Німеччини дозволяє прийти із видатнішою допомогою для тих, що залишилися у Федеральній Республіці. У признанні виявленої життєздатности трьох найважливіших українських наукових Копорацій на европейському Континенті — УВУ, НТШ та УТҐІ — приходить до заснування спільної організації, що являється своєрідною надбудовою — звичайно, із залишенням повної автономности сфедерованим установам: Це є початок Товариства Сприяння Українській Науці із правною особовістю, з визнанням права прилюдної ужиточности. До речі, виступаючи перед авдиторією в „Домі зустрічей", годиться мені пригадати, що це саме Господар цього заприязненого із нами Дому — почесний доктор УВУ Йоганнес Маврер — видатно спричинився до здійснення важливої ідеї, — до заснування спільного товариства, і я уважаю своїм обов'язком з притиском підкреслити його незаперечні заслуги.

Мету нового Товариства з'ясував виразно тодішній федеральний міністер для вигнанців, утікачів та жертв воєнних дій, — Вольфґанґ Мішніґ, коли він вписав 10 жовтня 1963 р. до книги гостей ці знаменні слова: Вказуючи на завдання Товариства із справжнім майбутнім із підкресленням окремих своєрідностей об'єднаних трьох Установ, він побажав, щоб „розбудувати дотеперішні наукові праці, проваджені до цього часу із успіхом та сповнені серйозного зусилля, в напрямі вартісного причинку у духовій і культурній сфері европейської спільноти". Ці слова були незаперечно признанням, але ж вони були рівночасно заохотою і зобов'язанням. Тому годилося також відповідні ділянки праці послідовно розбудовувати та пляново поширювати.

Звичайно, як перше й основне завдання мусіло залишитися авдиторне навчання, без якого університет не існує. Виклади відновлено в акад. році 1965/66. З 1968 р. зберігаються точні статистичні дані і на їх підставі можна було для авдиторії підготовити порівняльну табелю за 10 років діяльности (1968-77). Деякі порівняльні дані подаю — при перерібці доповіді на статтю в доповнені у окремій примітці.*) Рівночасно можна вказати на підставі точних порівняльних даних на наступні констатації:

1. Завдяки відновленню авдиторного навчання УВУ вможливив своїм колишнім студентам вернутися ще до УВУ для завершення студій, які кандидати мусіли свого часу перервати у наслідку виїзду із Німеччини. При тому УВУ пішов якнайбільше кандидатам назустріч: вони на студії можуть приїхати в часі літніх ферій, коли мають здебільша відпустки, і таким чином вони нічого не втрачають із своєї заробітньої платні.

2. Чимало абсольвентів (маґістрів) із закінченими студіями в інших університетах, які не можуть продовжувати студій в нормальному часі, — зокрема якщо вони мають відповідальні пости (напр. професорів чи наукових співробітників інших університетів), можуть студії продовжувати в УВУ в часі літніх місяців, — не перериваючи своїх зайнять, як викладачі. Докторські праці можуть вони писати в часі зимових місяців, стоячи у постійному контакті із рецензентами. Найменше два семестри — за особистою присутністю кандидата у Мюнхені — є вимагані, але рідко коли можна справитися в тому часі із усіми передбаченими завданнями. В десяти роках признано в сумі 118 дипломів маґістрів чи докторів. Це може й не багато, але все таки уможливлено в той спосіб низці українського інтеліґентського доросту скріпити свої фахові позиції. Приблизно сотня докторів із УВУ — якщо врахувати також докторів із початкової стадії діяльности УВУ у Мюнхені — є заанґажовані як наукові сили і професори у чужих університетах, здебільша американських та канадських, але також в німецьких, французьких та бразилійських.

3. Коли літні семестри служать для здобуття фахового знання, існують поруч різновидні курси українознавства. Ці курси це один із засобів сповільнити процес денаціоналізації. Учасники курсів — це, здебільша абсольвенти чужих гімназій та студенти чужих університетів, що ніколи не мали змоги вивчати українознавства (яке нормально студент виносить на Рідних Землях із гімназії). При тому є дуже важливо, що ці молоді люди приїздили до нас приблизно із 15 різних країн. Вони всі слухають викладів в українській мові і можуть між собою порозуміватися тільки по-українськи. При тих курсах покладено великий наголос на дружнє — товариське життя. В сумі у кількох коротких тижнях досягається кращих наслідків, ніж серед інших умов в часі кількох місяців.

4. Окрему увагу присвячено вишколові учителів українських доповняльних шкіл („суботніх", чи недільних). Таким чином засяг впливу УВУ дуже побільшується. Саме ті курси мають для утримання національної субстанції дуже велике значення. При учительських курсах звертається увагу в рівній мірі на методичні питання, як і на поглиблення українознавчих знань. А втім, учасники учительських курсів мають змогу користати поза своїми викладами з усіх викладів на семестрах.

5. Окрему увагу присвятив УВУ молоді, яка вже не опановує (або назадовільно опановує) української мови. Тому, що більшість українських новопоселенців концентрується у англомовних країнах, підготовлено окремі курси в англійській мові. Але ж вони подумані так, щоб притягти до УВУ не тільки молодь українського походження, але й чужу молодь, зацікавлену у східньоевропейській проблематиці чи в совєтології. Для тих курсів запевнено співдію Центрального Мічіґенського Університету, при чому заздалегідь запевнене зарахування здобутих „кредитів" (до 9 в часі 6 тижнів інтенсивного навчання).

6. Як студенти, так і професори приїздять із різних країн поселення (з цього погляду є також дуже повчальна статистика!) Цікаво відзначити, що ледве 36% викладацького складу живе постійно у Західній Німеччині. Натомість від низки літ приблизно 40% професорів приїздить з-поза океану; до речі, це здебільша повні фахові сили із акредитованих університетів. Така щорічна зустріч колеґ із різних країн є дуже корисна з погляду обміну думками й здобутим досвідом. Але й для студентів цей приїзд професорів із різних країн і різних університетів має велике значення. Він вчиться глядіти на ту саму проблему з різних аспектів. Колись були відомі „мандрівні челядники", які для опанування свого ремесла йшли від майстра до майстра. На їх лад були згодом і студенти, які ішли від університету до університету для поширення кругозору. Тепер проблема є поставлена — за даних умов — у протилежному напрямі: це професори різних місць приходять до своїх студентів.

7. В рівній мірі число професорів, що й студентів, які приїхали із усіх усюдів (якщо їх підрахувати за 10 років, то маємо в сумі число 1081! Якщо навіть зважити, що деякі приїздили кілька разів, то все таки дійдемо до суми бл.800 осіб, які за той час перейшли через УВУ) вказує найкраще на те, що УВУ розвинувся до поважного духового осередку для цілої діяспори і таким саме центром повинен бути кожний екзильний університет. Звичайно, така зустріч мусить мати певен вплив на культурне й духове життя цілої діяспори, бо кинені думки випроміньовуються за посередництвом учасників.

8. Говорячи перед неукраїнською — в значній мірі перед німецькою авдиторією, треба було вказати на ще один аспект. Приїзд професорів та студентів із різних країн поселення має також значення для німецької Федеральної Республіки. Всі українські гості мають змогу в часі семестрів ознайомитися особисто із розвитком Німеччини, яку вони часто покидали у руїні, а тепер віднаходять у матеріяльнім та господарськім розквіті. Наші українські гості є найкращими посередниками для передання здобутків німецької культури у своїх країнах. Це має тим більше значення, що поле засягу професорів є розмірно широке, — далеко ширше, як інших суспільних верстов.

9. Для міжнародної авдиторії, для якої призначена була доповідь, була цікавою ще одна подробиця, а саме, що в УВУ студіює що раз більше не-українців, — і так напр. чужинців було в УВУ у 1976 р. 14% загальної скількости іматрикульованих студентів. Таким чином, УВУ — бувши важливим духовим українським центром — пішов крок дальше і стається духовим місцем зустрічі для інших екзильних груп, що з українцями поділяють спільну долю.

Стільки було б до сказання про навчально-педагогічну ділянку завдань УВУ.

Другою найважливішою — чи паралельно важливою —

(Закінчення на ст. 4-ій)

ПРО НОВІ ВИДАННЯ

(Закінчення зі ст. 2-ої)

Що немодерний він
для нас.

Поетка Ворскло віршує дуже легко, про що свідчить хоча б оця її поетична енциклопедія, в якій читач знаходить 474 поезії і читає їх з приємністю, бо в цій книзі найбільше тих поезій, які Славутич називає ,,середніми'', ,,низовинними'', бачучи в них ,,спонтанне, щире почуття'', і які ,,зворушують читача''. Ось читаймо вірш:

Ой барвінку, барвіночку,
Квіте кучерявий,
Гнучке твоє бадиллячко
І цупке, на славу!

. . . .

Ой барвінку, барвіночку,
Буйний та хрещатий,
На весільні всім віночки
Квітів дай дівчатам!

Важко подати зміст цієї книги поезій, бо в ній два ,,змісти'' — сторінковий і абетковий займають 26 сторінок друку. Поважне число віршів — це пояснювання, як виникли окремі слова української мови і про нашу мову. Це не етимологія як би дехто міг думати — це поетична видумка авторки, більш чи менш дотепна. Ось як зачинається вірш ,,Колодій'':

Колом діє, колом діє
І прозвався Колодієм.
Колом світ кружля
земний —
Вертить-крутить
Колодій.

Коло-вічний символ
сонця,
Сонця, що дає життя—
Батько світла,
охоронця,
Батька сили і буття!

Більше число поезій присвячено Україні і Шевченкові. Окремі поезії вшановують І. Котляревського, І. Мазепу, Патріярха Сліпого, Петра Кальнишевського. Наведемо деякі заголовки віршів:

,,Б'' — це літера магічна'', ,,Говорять, грецький Посейдон'', ,,Дніпро могутній і прекрасний'', ,,Звідки місяця ім'я'', ,,Україно, моя Україно'', ,,Шабля в козака — дружина'', ,,Люби свій край не тільки словом'', ,,Кобза Данила Потапенка'', ,,Перше слово в світі — Бог'', ,,Статуя співака Йосипа Гошуляка'', ,,Стоїть Шевченко, як пророк''.

Збірку ,,Ладу'' назвали ми поетичною енциклопедією, бо в ній дійсно енциклопедичний, і при цім, цікавий зміст, в якому заступлена і нова прибрана вітчизна поетки — Канада, хоч авторка серцем живе в Україні й пише про московських червоних шовіністів так:

Є безумці повсякчас,
Що створити хочуть
з рас
Вид стандартний,
вид один —
Щез би світ людей
перлин.
Той безумець,
хто підряд
Всіх думок рубає сад
І один лишає вид,
Бо думок він нищить
світ.
У природі свій закон:
Рух — життя, зупинка
— скон.
Все тече, і все —
з різниць
В цім — краса,
багатство й міць!

Поетка пише про свою ,,Ладу'':

Лада відкриває серце —
В нім пісенний
водограй:
Ожили струмки
й озерця —
Лада оживила край.

Перша квітка червоніє,
Червоніє — це любов.
Зеленіє — це надія,
Віра — срібно-біла знов.

Критики-естети зможуть находити недоліки в цій збірці — великані поезій Віри Ворскло, якої ще не було в нас. Гадаємо, що поетка не шукає за римами, заклавши олівець за вухо, вона віршує стихійно, і тому її рими й асонанси не всі такі, яких бажали б естети хоча б в цих строфах:

Любіть Вітчизну,
бо вона —
Найбільший дар
від Бога,
Щоб нас усіх одна вела
До Києва дорога!

Нам Україна —
ціль, мета,
Релігія — це зброя.
Хай буде в нас
вона така,
Що з нас кує героїв!

Хай буде в нас
єдина путь
І єдність, мов залізна.
Нехай усі шляхи
ведуть
У рідну нам Вітчизну!

Дай, Боже, щоб так було — скаже читач.

ОСНОВНЕ ПРАВО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

усі ворожі наступи, почерез війни і завоювання, почерез заборони і всі наукові втручання, щоби змінити її, відібрати їй незалежну самобутність, якнайбільше пристосувати до панівної російської. За саму оборону мови режим вимірює високі кари, само вживання мови вважає політичною демонстрацією і провиною, за яку переслідують.

Цю трагічну ситуацію глибоко відчули українські дисиденти і вони взяли на себе завдання апостолів, щоб понести у народ українське слово в обороні української мови. Навіть у тюрмах і на засланні вони творять товариства оборони української мови, бо від рятування української мови залежить рятунок українського народу, що його рафінована політика імперського режиму призначила на загибель.

Вся міжнародна акція за людські права для всіх народів, суспільств і всіх людей повинна включити перш за все акцію в обороні прав українського народу. Український народ найбільше утиснений між поневоленими народами світу, у нього відібрали його історію, його обкрадають із його культури, йому відбирають його мову і прирікають його на загибель. Яких більших прав може вимагати українська людина, коли їй забороняється бути українцем, коли сама назва українець висуває проти неї закид в націоналізмі, а вслід за цим високу кару ув'язнення і заслання! Нащо здались людині найбільше вишукані забезпечення, з платними вакаціями і курортами, коли їй забрали право бути собою. В міжнародній акції за людські права особисте право для кожної людини — це перша і головна ціль суспільного порядку у світі. Але ще важливіше право людини бути собою, вільно говорити своєю рідною мовою. Можна дивуватися, що в усіх акціях на оборону людських прав не знайшовся ні один голос, навіть тих, яким вдалося вирватись з окупованої невільничої України, в обороні права для кожного українця говорити своєю рідною українською мовою. А вже обидою всіх українців є факт, що американська фірма для вистави у Києві виготовила каталог російською мовою. Чи відважилась би ця фірма на виготовлення такого каталогу у французькій мові для такої ж вистави у Монтреалі? Включім клич на оборону української мови у широку акцію за людські права у всьому світі, бо найперше право із усіх людських прав — це право говорити рідною мовою.

,,Днесь веселія день..." в Гантері

Та не тільки цей ,,Веселія день", а й прескорбні дні: Страсний Четвер і П'ятниця, і тиха субота мали в тій скинії краси й молитви — в церкві св. Івана Хрестителя у Гантері — свій торжественний настрій, зміст, вислів. І Служба Божа в четвер ранком на пам'ятку Останньої Вечері, і увечері Страсті—двадцять Євангелій, і в п'ятницю покладення — із обходом довкола церкви — Плащаниці, а вечором Єрусалимська Утреня, — усе відбулося згідно з нашим старовинним обрядом і традицією. А все це відбулося завдяки о. Маркові Дирді, ЧСВВ, що на ці дні прибув до Гантеру; ще й через три дні виголосив передвеликодні проповіді і перевів сповіді. Ці проповіді були зв'язкі, ясні, блискучі змістом і формою. На всі Служби приходили мешканці Гантеру й околиць та гості й виповняли цю церковцю. На Великдень вірні заповнили церковцю. На Великдень — разом із радісним сонцем у тремтливих просторах блакиті, разом із подихами черствого вітерця, що грав шумів віттями дерев у бруньках, понеслося в обході довкола церкви ,,Воскрес Ісус от гроба". Далі, понеслися співи воскресної утрені, те наше ,,ПЛОТІЮ УСНУВ", і Служба Божа, та слово воскресного привіту Отця від престола, і — по Службі Божій — свячення пасок. І в кожному з нас там приявних одізвалося серце, а думка полинула в Україну: там же наші рідні святкують у своїх серцях цей ,,Празників празник"; і вони — як і ми тут іще на волі — святкують пасху красну, хоч і в тиші, скрито, таємно, щоб не довідалися Юди, Анни й Каяфи.

Ось, такий то був ,,Празників празник" у церкві св. Івана Хрестителя у Гантері, Н.Й., 1978 року.

М. Островерха

ПОДЯКА

З волі Всевишнього, дня 1-го квітня 1978 року відійшов у Вічність мій Найдорожчий МУЖ

бл. п.

Д-р ВАСИЛЬ СТЕФУРАК

Цією дорогою почуваюся до обов'язку зложити щиру подяку Рідні, Приятелям та Знайомим, які розрадою, співчуттям та моральною піддержкою дали мені правдиві докази пошани до Покійного.

Щиро дякую Отцям зі собору св. Володимира і Ольги та о. Протопресвітеру Ф. Білецькому зі собору св. князя Володимира, о. І. Кротецеві і Протопресвітерові Ф. Білецькому за відправлення Парастасу, о. Мітратові М. Бутринському, о. Крилошанинові П. Джулинському та о. Протопресвітерові Ф. Білинському за відправлення Панахиди і о. Мітратові М. Бутринському та о. Протопресвітерові Ф. Білецькому за відправи в церкві в часі похорону.

Зокрема, о. Мітр. М. Бутринському за прощальні слова в церкві ѝ в часі тризни, як також о. Протопресвітерові Ф. Білецькому за зворушливі слова в часі тризни.

Щиро дякую хорові при соборі св. Володимира й Ольги ,,Прометей" на чолі з його диригентом п. Р. Андрушком за чудовий спів в часі Панахиди.

Сердечно дякую п. Проф. Марчукові за теплі слова прощання мого Мужа на Вічний Спокій в часі Парастасу від НТШ, голові Лікарського Т-ва на Іллиной Д-рові Оришкевичеві ҫа слова прощання в часі Панахиди. П. Домашевському від Гуцульського Товариства ,,Чорногора", Д-рові Фаріонові від парохії, Маґістрові І. Яремкові від Ради Директорів — Видавництва ,,Українського Життя", Інж. Ґоляшові від Комбатантів УПА і інших військових формацій, Д-рові Ткачукові від Друзів-Гуцулів і Гуцульського Т-ва ,,Черемош" з Філядельфії, Інж. Трусевичеві від Комітету Оборони Традицій Української Католицької Церкви. Дякую всім Тим, що дарували квіти, зложили щедрі пожертви на Служби Божі і датки на Патріярший Фонд.

Зокрема, дуже дякую Шановним Лікарям за почесну стійку біля домовини, та всім тим Друзям, які несли домовину Покійного до Церкви і на цвинтарі.

Щиро дякую за співчуття зложені особисто, листовно чи телеграфічно.

Зокрема дуже дякую Миколі і Любі Драганчукам, які в тяжкім моїм горю прийшли мені з правдивою поміччю. Сердечно дякую похоронному заведенню Музика і Син за совісне переведення похорону.

Особливу подяку складаю Сестрицтву при церкві св. Володимира і Ольги за прекрасне підготування тризни.

Я прошу Милостивого Бога, щоби всіх Вас, дорогі Приятелі, кріпив здоров'ям і тримав Вас у своїй ласці.

ЕМІЛІЯ СТЕФУРАК

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Теодозії з Гафтковичів Коцик

на Патріярший Фонд зложили:

Богданна, Володимир і Ігор Тарнавський	$100.00
Ольга і Ярослав Гафткович	20.00
Надія і Іван Гафткович	20.00
Марійка і Лашло Сій	20.00
Евгенія і Володимир Колцьо	10.00
Марія і Михайло Крижанівський	10.00
Мгр Александер Грабар	10.00
Марія Холєвчук	10.00
Марія і Омелян Омецінський	10.00
Ольга і Михайло Малинівський	10.00
Люба Мурин	5.00

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
мого Незабутнього і Найдорожчого МУЖА

бл. п.

Проф. ІВАНА МИХАЙЛОВИЧА

КРИЛОВА

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
і ПАНАХИДА

в неділю, 21 травня 1978 р., о год. 10-ій ранку
в церкві Всіх Святих в Ню Йорку
11-та вулиця (коло 3-ої Авеню)

Щиро прохаю згадати Покійного у своїх молитвах.

Дружина ОКСАНА

У глибокій жалобі ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що 10-го травня 1978 року відійшов у Вічність мій Найдорожчий МУЖ

бл. п. Протопресвітер

о. ПАВЕЛ ФАЛЬКО

б. заступник настоятеля Церкви-Пам'ятника св. ап. Андрія Первозванного, Блаженнішого Митрополита Мстислава, секретар Науково-Богословського Інституту і редактор ,,Українського Православного Слова" в С. Бавнд Бруку, Н. Дж. Покійний народився 10-го січня 1896 р. на Ковельщині, Волинь.

СВЯЩЕНИЧИЙ ЧИН ПОХОРОНУ розпічнеться в п'ятницю, 12-го травня 1978 р., о год. 7-ій веч. в Церкві-Пам'ятнику.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА в суботу, 13-го травня 1978 р., о год. 8:30 ранку.

У безмежному смутку:

дружина — Паніматка ЛЮБОВ
прибраний син — о. ЄВГЕН НАРУШЕВИЧ з дружиною АЛЛОЮ
брати — СЕРГІЙ і АНАТОЛЬ у Польщі
швагрові:
ЛЮДМИЛА СЕРДЮК з мужем ВАСИЛЕМ
ДАРІЯ ВЕСТВУД з мужем ДЖОРДЖЕМ
сестрінок — д-р БОГДАН ФАРАОНІВ з дружиною ОЛЕЮ

В далекому Казахстані, в м. Каранді,
31-го березня 1978 р., скінчила свої страждання

сл. п.

ВІРА МАРКІЯНІВНА

ЧЕРАНІВСЬКА

Вірна дочка свого народу, сильна духом і тілом, з двома дипломами Київського Університету (філософсько-педагогічний і філологічний), прожила близько 86 років.

Майже половину життя, марно страчене, в невимовно тяжких умовинах. Одинока, відірвана від рідного міста та в чужому оточенні, несла свій хрест від початку Другої світової війни, аж до могили — десять літ сибірського заслання і 23 роки в притулку для інвалідів.

Залишила дочку і внуку, які просять всіх, хто щиро вірить в силу молитви, помолитись за спокій душі Спочилої, бо як сама писала — ,,Я за вас усіх покутувала".

•

Замість квітів на недосяжну могилу, складають 100.00 долярів на Фонд Гарвардських Студій —

в безмежній скорботі:

дочка — ЛІДІЯ ВІЗЕРКАНЮК
з чоловіком ВОЛОДИМИРОМ
внучка — НАТАЛІЯ

В ПЕРШУ СУМНУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
Найдорожчого МУЖА, БАТЬКА, ДІДУСЯ і БРАТА

бл. п. о. Протоієрея

ПАВЛА ДАРМОЦЯ

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

у вівторок, 16-го травня 1978 року, о год. 9-ій ранку
в церкві св. Михаїла в Геммонд, Індіяна

яку відправлять
Архиєпископ КОНСТАНТИН і о. ІВАН ШАРБА

Про молитви за упокій душі Покійного просять:

дружина — ОЛЬГА
син — ДЕНИС з дружиною ШЕРІ і донею РЕБЕКОЮ
сестра — РУЗЯ ПАХОЛОК з мужем ПАВЛОМ
брат — ВАСИЛЬ з Родиною в Україні
Ближча і дальша Родина в Краю і Америці

•

Після відправ відбудеться мала перекуска.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

ділянкою праці кожного університету — це дослідна праця. Вона віддзеркалюється найкраще у публікаціях, в яких м. ін. з'являються праці інститутів чи семінарів при поодиноких катедрах. Не зважаючи на найважчі умови праці, пощастило УВУ видати за час діяльности у Німеччині — тобто за приблизно 32 роки активности, 147 різних позицій на бл. 21,000 сторінок друку — у тринадцяти різних серіях. Повна бібліографія видань є постійно міщена в щорічно видаваних програмах викладів, в яких є також постійно міщений важливий з історичного погляду — склад академічної самоуправи та повний список професорської Колегії. Не від речі згадати, що видання служили в рівній мірі поширенню вислідів досліду, що й навчанню. Коли в першому випадку дуже важливі монографії, серії Записок, Наукові Збірники, „пам'ятники" української еміграції, чи українських діялектів, квартальник „Етологія", тоді для студентів спеціяльну вартість мають скрипти та підручники, серед яких знаходимо капітальну двотомову Історію України проф. Н. Полонської-Василенко. Чимало уваги присвячено науковій інформації, тобто виданням у чужих мовах: і так з'явилося досі 21 видання у неукраїнських мовах, а саме 11 у німецькій, по чотири у французькій та англійській, одно видання було українсько-німецьке, друге українсько-англійське. Програма викладів появлялася завжди як двомовне видання (українсько-німецьке), а з 1978 р. з'являється вона ще й із англійським текстом. Капітальний Збірник на пошану професора і доктора УВУ Ю. Шевельова вийшов взагалі із працями у шости різних мовах (і — до речі — із причинками 30 неукраїнських і 20 українських дослідників!) Також квартальник „Етологія" приносить статті у різних мовах.

Говорячи про видання УВУ, не можна поминути „річника" об'єднуючої організації — німецькомовних „Записок Товариства Сприяння Українській Науці". Це найкраще „вікно" у науковий світ і тому Запискам присвячується щораз більше уваги. В часі читання доповіді з'явилося 14 чергове число (разом на 1,220 стор.) — із численними причинками не тільки українських, але й німецьких і французьких вчених. В „Записках" об'єднуються насьогодні україністи різних народів.

Якщо ми „Записки" назвали „вікном на зовні", то не менше важливі з погляду міжнародних зв'язків є спільні зустрічі, влаштовувані із 1953 р. у співдії із понад 30 не-українськими науковими установами. Ці зустрічі сталися зокрема часті в останніх шести роках, коли вони відбувалися в пересічі щомісяця (за 6 літ було їх 68). Вони охопили собою понад 100 доповідачів із 12 різних націй, при чому відбувалися вони в 15 різних містах Німеччини, Франції, Бельгії, Австрії чи Ліхтенштайну. Варто підкреслити, що 1977 р. були такі важливі зустрічі, як „екуменічний тиждень" у католицькому паризькому університеті; резюме всіх прочитаних доповідей з'явилися згодом у офіціяльному Бюлетені Університету. Другою важливою імпрезою був Франківський день у паризькій Сорбоні. Плянується розгорнути франківські вечори подібно, як це свого часу було із Сковородинським ювілеєм у 250-ліття народин, коли було в сумі 13 вечорів у Парижі й Ліль (у Франції), у Мюнхені й у Штуттґарті (у Німеччині), чи у Відні, Зальцбурзі та Іннсбруці в Австрії. Як тривкий спогад про цей Ювілей залишилися два видання, при чому дуже важливий є франкомовний збірник — перше видання у Франції про Сковороду з передмовою Нестора французьких слявістів — д-ра г.к. УВУ і почесного професора Сорбони П. Паскаля, Французьке видання цінне ще тим, що воно видане спільно з Інститутом славістичних студій у Парижі, отже установою, традиції якої сягають ще Міцкевичівських часів.

В міжнародних зустрічах УВУ спеціяльне місце треба було відвести зустрічам приязні: українсько-болгарської, українсько-польської чи українсько-жидівської. Це саме вони мають спеціяльне значення з погляду плекання европейського духа, чи з погляду взаємного зближення за засадою „через пізнання до зрозуміння й до пошани". Саме ті вечори дружби плянується розбудувати і на червень в УВУ заплянувано виставку трьох чеських графіків, із відповідним введенням заступника екзильного Пен-Клюбу.

Важко в одній доповіді чи статті охопити всі ділянки праці, але ж важливо бодай кількома словами вказати на вечірні доповіді для української громадськости, ведені в дусі університетського поповнення знання. Але поруч із вечірніми викладами в цій ділянці вечірніх зустрічей варто відзначити ще один новий рід активности: виставки — досі три — українських майстрів. Це саме ті виставки вказують на ще одну ролю екзильного університету у наш час. Університет не сміє бути, а зокрема екзильний університет не сміє органичитися до науково-навчальної діяльности. Він мусить бути всебічним культурним центром, бож саме це поширення завдань витворює біля університету дуже сприятливу атмосферу, яка поширюється ширше на діяспору. „Поняття без картинного унагляднення є порожні, самі унагляднення у картинах без понять є сліпі" — ствердив Кант. Поняття, як предмет науки, і унагляднення, як предмет мистецтва, взаємно проникають себе і доцільно доповнюються! Вони творять щойно замкнену цілість, яка є необхідна до сформування правдивої особовости. А втім, це саме мистецтво є інтернаціональне, — саме воно є загально зрозуміле, і проникає легше, як слово! Тому саме мистецтво мусітиме зіграти важливішу ролю в майбутніх спільних вечорах дружби.

Дружня атмосфера взаємного сприяння дозволяє в сьогоднішний важкий історичний час забути давні напруження чи ресентименти. Ця атмосфера сприяє також внутрішньому зосередженню, застанові, а ті духові здібності випливають із найкращої традиції клясичних університетів. Це зосередження має допомогти знайти вихід із сучасної однобокої технократії, яка переоцінює сам тільки матеріяльний успіх, при чому у змаганні до успіху забувається на давні вартості й чесноти, і нам їх сьогодні дуже недостає, бо їх заступити важко, чи — вірніше — неможливо! Це ж саме у передаванні тисячелітньої культури із традиційними й їй питоменними вартостями була справжня величина европейського післанництва. І без традиційних вартостей ми ніколи не повернемося до европейської духової єдности. Без основних вартостей ми будемо постійно залишатися в ґетто наших давніх ресентиментів, що їх, вправді, не легко позбутися, але їх можна темперувати на базі твердої християнської віри, відновлюючи у собі засади справжнього гуманізму, і в той спосіб легше вже прямувати до далеких цілей, — завжди із зрозумінням для справедливости, — із розвагою, але й відданою любов'ю — в рівній мірі для ідей і засад, які нам присвічують, що й для людей, яким служимо. Інакше впадемо знову у крутіж давніх помилок взаємних порахунків, з яких зможуть скористати тільки давні імперіялістичні потуги, із своїми давніми схильностями спиратися на насиллі. Нам же ж треба протиставити насиллю тверду мораль, яка бере в опіку права людини. Можливо, що саме те є й найважливіше завдання екзильного університету, — в даному випадку УВУ, як університету, що має служити не тільки своїм землякам, але й іншим екзильним групам. Екзильний університет мусить статися вихідним пунктом для спільноти народів, — насамперед вужчої: народів, об'єднаних спільною недолею, щоб потім поширити свої завдання. Ідеться про те, що екзильні групи повинні собі взаємно — на базі визнаних і респектованих засад — ґарантувати природні права, — права на свободу, справедливість, лад і мир.

Коли я стою перед Достойними зібраними у передвеликодній час, то майже самочинно насуваються на думку величні слова нашої насущної молитви про царство Боже на землі. Коли найбільший Учитель людства вчив сучасників „Отче наш" мовити, то думав Він напевно про співжиття й співдію всіх людей у тому Божому царстві, — про співдію всіх народів, які себе не знищують, але взаємно собі допомагають у боротьбі проти зла, — допомагають собі насамперед у поширюванні Божественної науки, але не мечем і вогнем, як це — на жаль — не раз в минулому бувало, але силою любови, яка, даючи розуміння рівности всіх ближніх, самозрозумілим чинить також вирівняння — тобто рівний розподіл земних дібр. Сьогоднішніми апостолами нового ладу мусять статися саме ті, які в цю пору найбільше несправедливістю діткнені, які самі найбільше терплять у наслідку жорстокости й неправди — отже політичні еміґранти, чи переслідувані за віру катакомбних Церков. Їхніми речниками мають бути духові еліти, а для них природним осередком стають університети. Це із університетських катедр мають бути проповідувані нові засади співжиття людей, а не анархістичного знищення й сіяння хаосу, як це, було донедавна в багатьох університетах, що виросли у модерній спільноті добробуту й зануди. Звичайно, ті далекі цілі вимагають поважної підготовної праці, без якої вони зависнуть у повітрі, будуть недосяжні. Тому то я вважав за доцільне вказати Заінтересованим на прикладі конкретного університету багаті можливості дії, бо — як кажеться — без конкретних прикладів залишиться всяка теорія сірою. Тільки приклад може зрушити, одушевити, спонукати до дії. І виходячи від нашого конкретного прикладу, ми маємо широко відчинені двері для всіх Приятелів, — сподівано, знайдемо також і відгомін. Бо саме цього домагається від нас не тільки відчуття справедливости, але також й розважлива застанова: ідучи одинцем, ми здані на невдачу; у спільному поході зможемо добитися успіхів. В такій ситуації навіть еґоїсти стають на шлях кооперації, щоб службою людству прислужитися й власному народові: знайти йому місце у крузі вільних і рівних національних спільнот. Тоді із власного терпіння збудуємо краще будуче і переміну терпіння у щастя перемоги над злом.

*) Примітка: як було згадано у тексті, учасники вечора отримали у доповненні до доповіді статистичну таблицю із подрібними даними про розвиток авдиторного навчання за 10 років. Цю таблицю — просто із технічних причин — важко давати у періодичному органі. Все ж таки, варто із неї навести деякі цікавіші дані, що вказують на розвиткові тенденції УВУ. І так, напр., загальна скількість викладачів зросла від числа 21 у 1968 р. до 47 у 1977 р., при річній пересічній в тому часі 39. Вони читали 39 курсів у 1968 р., — 81 у 1977. Викладових годин було за 10 років — 6090, тобто пересічно по 609 годин річно. Найбільшої скількости викладових годин досягнуто 1976 р. — 1087, а це завдяки тому, що в цьому році — побіч традиційних семестрів на обидвох факультетах — була ціла низка курсів: Високошкільні курси українознавства — зимові й літні; учительські курси для кандидатів доповняльних шкіл українознавства; англомовні курси Сходознавства й совєтології (спільно із Центральним Мічіґенським Університетом); підвищені курси української мови. Окремо треба ще відзначити спробу організувати на прохання Вищого Церковного управління УАПЦ Вищі Теологічні Курси (які відбулися двічі 1971 р. за керуванням тодішнього Декана філософічного факультеру пок. проф. д-р Н. Полонської Василенко). Загальна скількість студентів та курсантів досягла за десять літ числа 1081, а останнього року (1947) виражується вона цифрою 148. Дипломів (маґістерських та докторських) видавано у річній пересічі по 12, що найкраще вказує на доволі високі вимоги ставлені до кандидатів, бо відсоток дипломів у стосунку до скількости студентів є низький.

(Кінець)

Історично-пам'ятковий Збірник про гімназію СС. Василіянок у Львові готується до друку...

Видавати чи заховати в архів? Оце питання було до вирішення перед зібраними членами редакційної комісії для видання ювілейної книги гімназії СС Василіянок, ,що зійшлися 2 квітня 1978, в домі НТШ в Ню Йорку. Нарада відбулася при участі таких осіб: Василь Лев, Анна Карпінська, Стефанія Бернадин, Ольга Дзядів, Дора Рак. Рішено продовжувати чи радше відновити працю, бо було б недоглядом, а то й занедбанням, якщо б збірник не появився. Идеться про те, щоб зібрані матеріяли були утривалені для забезпечення пам'ятки про школу, що сповнила важливе завдання у галицькій суспільності, та про людей з цією школою пов'язаних.

На перше препочесне місце виступає постать Митрополита Андрея Шептицького, опікуна і добродія школи. Далі десятки відданих педагогів, монахинь і світських вчителів, що втримали навчання на високому рівні і випровадили в світ сотки українських жінок — не лише з основним образуванням, але й світоглядово приготованими до несприятливої політичної дійсности галицького відтинку України. Це буде також нагода належно оцінити і віддати признання за працю монахинь — Сестер Василянок, що не лише адміністрували школою, але й дбали про здорове моральне виховання молодих дівчат, а втримуючи інститут для учениць з-поза Львова, уможливили також багатьом незаможним дівчатам дістатися до цеї престижевої школи. Ця книга буде немов винагородою за їх витривалу працю, хоча тиху, як безшелесний був їх хід.

Не багато є тих, що хотіли б скласти все в забуття до архіву, а зібрані досі гроші передати на „тутешні" цілі.Але хотілось би їх переконати про потребу цього видання, яке в нормальних обставинах було б публіковане в рідним Львові. Це по-правді моральний обов'язок супроти тих жінок, колишніх учениць гімназії, та й останків колишніх вчителів, що залишилися вдома і очікують появи цієї книги за морем, бо самі цього зробити не можуть.

Пригадати треба, що основне рішення видати друком пропам'ятну книгу гімназії Сестер Василянок у Львові було ухвалене на ювілейним з'їзді з нагоди 50-ліття першої матури (1914-1964), що відбувся в днях 12 і 13 вересня 1964, в Кергонксоні на Союзівці. В цім великім з'їзді були заступлені кілька поколінь галицького жіноцтва, почавши від абітурієнтів першої матури й тих, що кінчали школу в останніх воєнних роках. Було також й деяке число вчителів цієї славної на всю Галичину середньої школи. Всі вони визнали потребу такого видання і склали початковий видавничий фонд.

Призбираних матеріялів є доволі. Готова є історія гімназії, списки і статистичні інформації, спомини, статті, знімки, ітд., які вимагають кінцевого зредагування. Початковий фонд треба побільшити і в цім напрямі конечно повести посилену збірну акцію. І от тепер редакційна комісія, приспішуючи працю над виданням книги про гімназію СС Василіянок у Львові, звертається із закликом і проханням до всіх колишніх учениць:

1) надіслати чим скоріше виповнені запитники;

2) повідомити про зміну адреси (від часу з'їзду);

3) надіслати додатково всякі матеріяли, що відносяться до історії і життя гімназії;

4) переводити додаткові збірки.

Формат книги та її оформлення і приспішене видання залежить від збільшення видавничого фонду. Редакційна комісія бажала б викінчити працю протягом 1979 року і сподієтся підтримки не лише від колишніх учениць, але й симпатиків цієї навчальної установи.

Всю кореспонденцію просимо слати на адресу:

проф. Василь Лев,
гол. редакційної комісії,
Shevchenko Scientific Society
302-304 West 13th Street
New York, N.Y. 10014

а чеки зі зазначенням „На Фонд Книги Гімназії Василіянок".

Незадовго появиться книга про Академічну гімназію у Львові, тож годиться, щоб її посестра — жіноча гімназія СС Василіянок у Львові — додала свою частку до історії про молодь українського Львова.

Дора Рак

ЮВІЛЕЙ 1 УД УНА — СТАНИЦІ НЮАРК

Нюарк, Н. Дж. — В суботу, 20-го травня ц. р., тут в залі Українського Народного Дому при 140 Проспект евеню в Ірвінґтоні відбудуться ювілейні святкування Братства колишніх Вояків 1 УД УНА з нагоди 25-річчя існування Станиці. У програмі бенкет з діловою і розваговою програмою (початок о год. 6-ій вечора) і товариська забава, до якої гратиме оркестра „ОГО" п. О. Головацького. Вступ на бенкет і баль 20 долярів; баль — 8 дол., для студентів 5 долярів. Зголошення до 14 травня приймає П. Семенюк; телефонувати на число: (201) 762-8470.

ВЕСНЯНА ЗАБАВА „ЧОРНОМОРСЬКОЇ СІЧІ"

Ірвінгтон, Н. Дж. — В суботу, 13-го травня ц. р., тут у приміщеннях Українського Народного Дому при 140 Проспект евеню відбудеться весняна забава Українського Спортово-Виховного Товариства „Чорноморська Січ" при звуках вокально-інструментального ансамблю „Зелене Жито" з Філядельфії. Початок забави год 9-та вечора. В часі перерви відбудеться роздача нагород з відбиванкового турніру СУАСТ-Схід, що відбудеться цього ж дня в залі Колюмбія Гайскул у Мейплвуді. Столики можна замовляти в крамниці „Дніпро" тел. (201) 373-8783.

Товариство Українських Домовласників в Ню Йорку відбуло збори

Дня 19-го березня 1978 р. відбулися в Ню Йорку річні Загальні збори Т-ва Українських Домовласників. Зі звітів членів уступаючої Управи присутні довідалися про поширення ідеї об'єднання домовласників серед наших поселень, що допомогло б отримувати деякі фінансові вигоди. За звітовий період, за зразком Ню Йорку, створилися Товариства Домовласників на Квінсі та в Чікаґо. На 15% збільшилася кількість домовласників і на Українському давнтавні. Дуже приємним явищем було ствердження факту, що нові домовласники, це — люди молодшого, або й зовсім молодого віку, що й запевнює дальший розвиток української дільниці. Занотовано, також, збільшений поворот українського елементу до своєї дільниці, а молоді, зокрема.

До Нової Управи обрано: інж. Іван Когут — голова, Іван Лозовий — заст. голови, д-р Марія Гурин — секретар, інж. Володимир Саляк — скарбник, Іван Назаркевич та Остап Хрін вільні члени управи. До Контрольної комісії ввійшли: інж. Лев Мащак — голова, Зенон Крамарчук та Богдан Поритко — члени.

У приємній та дружній атмосфері продискутовано справи Товариства та вирішено, негайно приступити до відкриття Канцелярії Т-ва Домовласників. Канцелярія має стати інформаційно-дорадчим центром у ділянці набуття реальностей — та винайму мешкань, як також, поширювання ідеї, про конечність збільшення масиву українських посілостей, як важливої економічної бази нашої етнічної групи. Приміщення для канцелярії, безкоштовно, запропонував Іван Філь, а першим до праці, як консультант, зголосився д-р Микола Шпитко. Всіх зацікавлених, проситься слідкувати за дальшими повідомленнями Т-ва Домовласників.